„Det hendte på HØIFJELLET-"

Næste norske film handler om kjærlighet og slalåm. En god idé — som ligger godt an for eksport.

— Nu må De komme til Oslo, så det lukter svidd!

Det var jo en kort og grei beskjed, sier Annik Saxegaard som sammen med drammenseren Magne Soone har laget manuskriptet til den næste norske filmen — den som Willoughby skal begynne på i januar. Jeg reiste altså — og først blev jeg igrunnen opmerksom på hvad som utviklet sig. Saken er at jeg for mange år siden, i 1938 eller 1939, hadde laget et synopsis sammen med en venn av mig i Bergen. Vi fikk en god idé og på den bygget vi en film hvor vi flettet inn en høisang til det herlige fjellet vårt. Ja, for skulde jeg først lage noget til en norsk film, så måtte høifjellet være med. Jeg elsker fjellet — fullstendig «fjellsyk». Med andre ord — alt det det norske høifjell kan by oss er tatt med i filmen. Synopsis var jo skrevet før krigen og det var meningen at filmen samtidig skulde være en reklame for turistnæringen vår. Utenlandske filmselskaper har i alle år laget slike kombinasjoner — så hvorfor ikke her hjemme på berget også. Nu er jo forholdene foreløbig litt forandret, men filmen egner sig udmerket for eksport allikevel.

— Men dette med «— Oslo, så det lukter svidd».

— Jo, Willoughby hadde altså funnet frem mitt gamle synopsis og nu skulde det i en fart lages et manuskript. I fjorten dager satt jeg sammen med Magne Soone — en virkelig dyktig og sympatisk medarbeider, — han arbeidet dessuten så iherdig og så intenst at han snart fikk tilnavnet «den hete Soone». — Og vi laget da det endelige manuskript — med replikker og det hele. Og nu ligger Soone og Willoughby på Vikersund for å fullføre de tekniske detaljer i arbeids-manuskriptet. Apropos Vikersund så ser det ut som om det nu er blitt et hjemsted for alle våre filmforfattere.

Annik Saxegaard — som vi kjenner så godt fra alle barne- og ungdomsbøkene — har selv satt titel på filmen. «Det hendte på høifjellet —», har hun kalt den. Men den kan like godt hete «Kjærlighet og slalåm» eller noget lignende.

— Jeg er forberedt på at de kommer til å forandre alt under innspillingen, sier hun — fra titelen til pointet!

«Det hendte på høifjellet —» bygger på en god idé. Et stort, moderne høifjellshotell — så moderne og luksuriøst forresten at det vel knapt nok finnes maken i Norge — truer med å gå konkurs allerede før åpningen. Det gjelder å finne på noget som kan trekke et stort og pengesterkt publikum, og direktøren får da den idé at hotellet må skaffe sig en celeber gjest. Skjebnen vil at det blir hotellets kvinnelige portier som får denne opgaven — og da gjestene strømmer til hotellet er det for å møte en stor internasjonal revy-stjerne, noget å la Mistinguett.

— Og hvem skal spille hovedrollen?

— Det aner jeg ikke. Da jeg skrev synopsis tenkte jeg hele tiden på Karen Marie Flagstad. Men det blir det ikke noget av. Wenche Foss har været nevnt. Saken er at den kvinnelige hovedrolle må spilles av en meget allsidig kunstnerinne — hun skal være ung, vakker, charmerende, — hun skal kunne danse, synge, kjøre renadyr, slalåm — kort sagt alt mulig.

— Og andre roller —?

— Nei ingenting er bestemt og jeg vet ikke hvordan det går. En av rollene er som skrevet for Per Aabel. Men det kan godt hende Arne Bang Hansen kan få den — den passer igrunnen begge to. Da jeg skrev synopsis kalte jeg rollen bare Per, men efter å ha sett Bang Hansen som Slabbedasken så kan han også godt spille den. Men særlig talt — jeg vet altså ingenting om disse rollene

Og nu vil hun absolutt ikke vite mere overhodet. Nu vil hun heller bare snakke om andre ting — og snart er høifjells-filmen glemt. Inntil den atter dukker frem igjen med et spørsmål om hun selv skal være med?

— Nei!! Det kan De være trygg for Jeg har filmet en gang i mitt liv. Det var «Brudeferden i Hardanger», hvor jeg spilte Eli. Med fletter og uttilbena! Aldri mere foran en kamera! Aldri!

— — —

«Det hendte på høifjellet —» skal innspilles dels på Jar, dels på et av våre høifjellshoteller. Det blir lagt stor vekt på å få med en hel del av norsk natur i vinterdrakt, og et par av våre mest kjente slalåmløpere skal være med. Et hundespann er i aktivitet og ellers skal høifjellets forlokkende melodi tone gjennem hele denne høisang til de sneklædte fjell i syningom.

Annik Saxegaard.

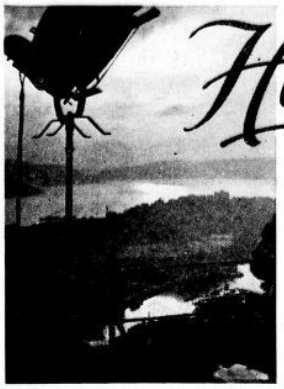

Hvorfor ikke?

Våre eksteriør-muligheter bør kunne utnyttes bedre. Hvorfor ikke en moderne eller historisk film fra Bergen?

I løpet av kor tid vil det sikkert bli mange interessante nyheter innen norsk film — uten at vi foreløbig kan si mere enn at vi aner dem. Men efter hvad det forteller vil disse nyheter blandt annet omfatte innkjøp av et større tomteareal ved Sognsvannet utenfor Oslo, hvor det er meningen at man skal lage hvad man kort og godt kan kalle eksteriør-atelier.

Nyheten kommer ikke overraskende og den vil sikkert bli hilst med glede, ikke minst fordi vi mangler nettop en slik fredet plett hvor filmfolkene uforstyrret kan finne hvad de trenger, for på en billig måte å skape liv og avveksling i filmene. De siste norske filmer — vi tenker da spesielt på «Kjærlighet og vennskap» og «Hansen og Hansen» var jo utpregede «innefilmer», man kan visst med letthet telle de scener som blev tatt i friluft. Fullt så galt har det ikke været i andre filmer, men også her har man gått fra den ene ytterlighet til den andre. I «Gjest Baardsen» flyttet Tancred Ibsen hele maskineriet bort til Bergen og op på høifjellet og laget blandt annet en hel del morsomme scener fra det gamle Bergen — i de trange karakteristiske gatene. Det var noget som publikum satte pris på og som gav filmen liv og farve. I «Tørres Snørtevold» går han til den modsatte ytterlighet — der bygger han op «hele Kragerø» inne i atelieret på Jar.

Med andre ord — når man skal drøfte eksteriører i norsk film må man ty til det gamle ord: for meget og for lite skjemmer alltid. Og selvom det ikke alltid er tilfelle, så er det vel sannsynlig at en litt bredere eksteriør-pensel vil virke udelt forfriskende på vår produksjon.

En av de viktigste årsaker til at man benytter atelier i størst mulig utstrekning er at lyden derved blir bedre — klarere, mere pointert og fremfor alt undgår man alle bilyder som kan genere optagelsen. Men med et smidig teknisk apparat må man kunne eliminere en hel del av det minus en friluftoptagelse er, enten ved å plasere personene slik at det ikke akkurat er så lett å kontrollere munnstillingen — og så eftersynkronisere talen best mulig, eller forme manuskriptet slik at det blir større anledning til å ta naturen og «usminkede» mennesker med i filmen. I «Hans nådes testamente», som hadde Oslo-premiere for et par uker siden, har man funnet en god blanding av eksteriører og interiører — filmen får mere liv og større slagkraft med en slik blanding, særlig når den fotografiske side av filmen er så god som her. I denne filmen har man også undgått altfor mange bakgrunn-fotograferinger, noget som i og for sig er gode innslag bare de blir teknisk godt utført — som for eksempel i restaurantscenen i «Kjærlighet og vennskap», hvor måkene i Stockholm var en vakker utsikt fra vinduet i restauranten på Jar. I samme film har man imidlertid en bilscene i Kirkeveien, som ikke holder mål. Kombinasjonen eksteriør—interiør i samme billede krever en teknisk presisjon som må være helt førsteklasses hvis den skal gå igjennem uten kritikk. Det nytter ikke å komme med en scene som den vi hadde i «Gullfjellet», hvor menneskene stod stille og bjerketrærne hoppet som i en gammeldags shimmy!

Derfor er det vi trekker frem dette med å lage filmer, hvor vi utnytter våre eksteriør-muligheter. Det skulde også ha mange fordeler. For det første kan filmene utnyttes langt bedre i turistpropagandaen — noget som forhåbentlig blir tilfelle med den nye Willoughby-filmen, «Det hendte på høifjellet —». For det annet måtte vi med en del typiske eksteriør-filmer kunne øke vår filmproduksjon — og det trenger vi jo, ikke minst i en tid hvor interessen for norsk film er så stor og hvor vi er avskåret fra en del av våre normale filmforbindelser. Mens vi nu lager en film i løpet av ca. to måneder i atelieret måtte man med et dertil egnet manuskript og en teknisk innsats kunne lage to filmer som hver hadde atelieret en måned hver — eller seks uker og tok resten i eksteriør.

En av innvendingene blir med en gang at eksteriøroptagelsene krever godvær — det kan bli kostbart å vente. Javel, men chanser må man ta og nettop det elastiske moment her må spille en stor rolle. Alt behøver jo ikke å spilles i glitrende sol. Dagene er da grå også. Og her må det kunne bli spillerum for dyktige fotografer. Det er ikke alltid det skarpeste sollys gir de beste billeder selvom det er ønskelig å få «fullt lys» så ofte som mulig.

— — —

Alle disse tanker gjør sig sterkest gjeldende når man går her borte i Bergen, i alle de trange smågatene, i smugene og i de gamle historiske omgivelser som her står og luter mot sitt fall. For evig kan de vel neppe bli stående, aller minst i en urolig tid. Hvorfor ikke lage en film fra det gamle Bergen — enten en med historisk bakgrunn, en hvor vi ser livet på «Bryggen» en dag for hundrer av år siden, ser fiskeflåten komme inn, ser hvordan man levet og arbeidet på den tid — under hansaveldet. Store kulturhistoriske verdier kunde her få plass i en spillefilm uten at det skadet den dramatiske handling, tvertimot. Eller man kunde bygge en moderne historie inn i disse gamle interessante omgivelser hvor det lever et eventyr i hver krok og hvor historien har skrevet sine runer på annet hvert hus.

Og selv om Bergen ikke er den eneste by som har slike gater, streder og hus — så har det vist sig gjennem årene at den egner sig utmerket til filmoptagelser. Foruten en lang rekke kortfilmer fra liv og virke i det gamle Bergen — har tyske filmfolk været her og sitte ekte miljø og Matthias Wiemanns gode spill inspirert av nettop disse omgivelser, blev en suksess. Tancred Ibsen har været her med «Gjest Baardsen» og gitt oss i korte glimt en god liten skildring av livet i Bergen på denne sagnomsuste tyveknektens tid.

— — —

Flytt kamera ut for det er for sent! Det er akkurat de ordene man har på leben når man går med kjente filmfolk herborte i Bergen og ser på byen de er så stolte av. Flytt kamera ut — og gjør det ikke bare i form av en kulturfilm slik som Norsk Film har bebudet de vil «kartlegge» Bergen til næste år — nei lag en levende film, en film som fletter alle disse gamle, gode og onde minner inn i en ramme av et ekte velskrevet manuskript bygget over en historisk eller en moderne dramatisk handling. Gi den bergenske tjuagutten en film! Eller ta Olaf Fallaugs «Heksen» i en rent historisk ramme, full av dramatisk stoff? Hvorfor ikke?

I øieblikket synes dog den beste idé å være å filme Lyder Horns «Med nattog til Oslo», hvor man smelter sammen både det gamle og det nye Bergen. En film som gir eksteriør og interiør samme chanse — en chanse hvis resultat bør kunne bli en virkelig levende og interessant film. Og med ekte Bergens-«skulisser», — mens de ennu finnes.

Rey.

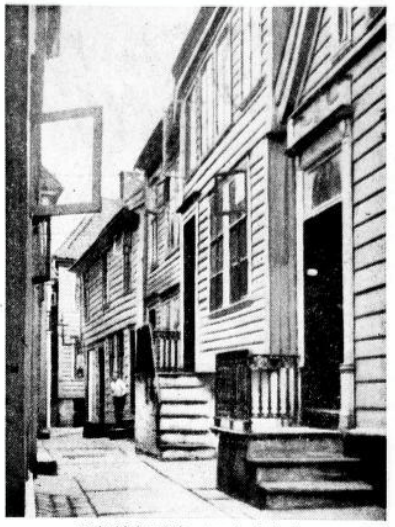

Et typisk bergensk smug ute på Nordnes.

BERGEN utfordrer Oslo!

Kameraklubben vil gjerne ha en smalfilm-konkurranse mellem de to byer. Bergen Kameraklubb er 10 år gammel — smalfilmgruppen er knapt 12 måneder.

Det er virkelig kommet fart i smalfilmarbeidet over hele landet — og for en tid siden kunde vi meddele at bergenserne var gått igang med en smalfilm efter Galsworthys «The first and the last». For å få en litt bedre orientering om nettop denne innspillingen har vi opsøkt disponent Ragnar Waage, som er formann i Bergens Kameraklubb — hvor smalfilmerne også holder til.

Bergens Kameraklubb fyller forresten 10 årår, men av forskjellige grunner blir det ikke nogen spesielle festligheter. På julemøtet en gang i midten av desember blir det derimot premieutdeling for en rekke konkurranser og et noget fyldigere program enn vanlig — og på dette møte skal da også Bergens første «helaftens» smalfilm ha premiére.

— Det er smalfilmgruppens formann, Douglas Allport, og Egil Halvorsen som står for innspillingen, forteller Waage. Det har været tatt en hel del eksteriører rundt om i byen — og eksteriørene er også på det nærmeste innspilt så det er godt håb om at filmen virkelig blir ferdig til den fastsatte premiére.

— Det har været sagt at dette er lydfilm?

— Ja, forsåvidt som vi benytter spesial-innspilte grammofonplater. Vi arrangerer oss med andre ord akkurat som i de dager da de første lydfilmer blev kjørt her i landet. Dengang var jo også lyden på store grammofonplater som blev kjørt så synkront som mulig med filmen. Disse to karene, som samarbeider om «The first and the last», er også dyktige teknikere og vi håber resultatet skal bli bra.

Waage forteller videre at man allerede har en lengre smalfilm ferdig innspilt efter samme prinsipp. Det er de samme interesserte medlemmer som har været i ilden. Filmen heter «På kameراjakt i Bergen» og skildrer hvorledes en fotograf er på jakt efter gode motiver — snart i bysens trange smug, snart fra en eller annen av de vakre utsiktspunkter Bergen har så mange av. Filmen er formet som en stadig flukt bort fra de resultater man har opnådd — frem mot noget bedre, friskere, mere karakteristisk og fotografisk bedre enn det man har. Til slutt har fotografen så funnet det ideelle motiv og filmen slutter med at dette ene billede trekkes ut av bunken og føres frem på lerretet som et stort nærbillede.

— Vi kjørte filmen på et av våre medlemsmøter — og den vakte stormende begeistring. Det har forresten de fleste av våre smalfilmer gjort. Uten å skryte kan jeg si at Bergen virkelig har gode smalfilmere og selvom smalfilmgruppen ikke teller mere enn 14—15 medlemmer foreløbig, så er det et godt materiale vi bygger på. Vi håber bare situasjonen for negativ materiell også vil bedre sig. Film-vanskeligheter gjør at våre smalfilmere foreløbig må holde sig nokså passive.

— Og hvordan er det med farve-smalfilm?

— Også her har vi opnådd gode resultater. I det hele tatt, sier disponent Waage — vi vil gjerne ha en tvekamp med Oslo. Vi skrev til klubben derinne for en tid siden med forslag om en konkurranse på smalfilm — men har foreløbig ikke fått noget svar. Vi håber inderlig at Oslo møtar utfordringen, en slik konkurranse vil bare sette mere fart i arbeidet, den vil skjærpe interessen og åpne nye øine for smalfilmens mange gode sider. Selvom de nu engang er litt kostbare.

— — —

Bergens Kameraklubb teller i jubileumsåret ca. 70 medlemmer — men de er til gjengjeld aktive praktisk talt alle sammen. Av disse 70 er det så 14—15 stykker som også driver med smalfilm og det blev ved nyttårstider iår dannet en egen smalfilmgruppe. Denne arbeider foreløbig helt synkront med moderforeningen uten særskilt kontingent eller spesielle møter — men man venter at når råmaterialene igjen kommer på markedet i tilstrekkelig grad vil det melde sig så mange smalfilmere at gruppen skiller sig ut som egen forening. Det er også meget stor interesse for farvefilm i Bergens Kameraklubb og man har nettop avsluttet en større foto-konkurranse i farvebilleder, hvor ikke mindre enn 50 av medlemmene deltok. Premieliste offentliggjøres først på julemøtet. Klubbens medlemmer hevdet sig også meget godt i den store konkurranse i Trondheim for en tid siden — og det er i det hele tatt med en lys fortid og en forhåbentlig ennu lysere fremtid klubben går inn i et nytt ti-år.

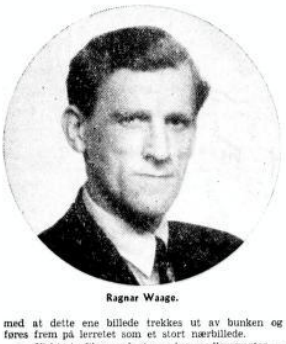

Ragnar Waage.

BERGEN BYGGER NY KINO

Smalfilmen i lydfilmavisens tjeneste. „Hansen og Hansen" truer med å sla Bergens norske rekord.

Direktør Guttorm Jensen i Bergens kommunale kinematografer er en av dem man helst skulde intervjue i barberstolen — med kniven på strupen. Da gled han kanskje ikke så lett unda alle mer eller mindre nærgående spørsmål. Han gir forresten på en meget behagelig måte — med et godt humør og et eget glimt i øinene som ofte sier adskillig mere enn selve svaret. Han sitter nemlig inne med adskillig viden, både om kinodrift og publikums-psykologi — men det er ikke alt sammen andre behøver stikke nesen sin i. Derfor er det man må gå veien om barberstolen for å få en og annen brukbar detalj i alt vi snakker om.

Og det mest interessante vi da dumper bort i er at Bergen bygger nu kino. Den skal ligge på Kronstad, i den sydlige del av Bergen der det i de senere år er vokset op en hel liten by i byen — med ikke mindre enn 25.000 innbyggere. Her kommer så i løpet av næste høst Kronstad Kino med sine 1100 sittepladser — bygget efter tegninger av arkitekt Landmark og med et utseende som minner ikke så lite om Klingenberg i Oslo. Det blir en usedvanlig pen kinematograf, skal man dømme efter tegningene, og det er gjort flere studiereiser for at utstyr og innredning skal bli så moderne som mulig.

— La oss nu bare håbe det blir film nok, sier direktør Jensen — for kino-interessen her i byen er overveldende. Det er utsolgte hus hver eneste aften og stadig spørsmål efter nye filmer. Uhellet vil at Bergen kjørte adskillig av de filmer som nu kjøres andre steder i landet allerede for importvanskeligheter og andre restriksjoner gjorde sig gjeldende, slik at vi er i forskudd på de beholdninger som nu finnes.

— Og hvad går så best i Bergen?

— De norske filmene. Ubetinget. Rekorden er satt av «Gjest Baardsen», som spilte inn ikke langt fra 90.000 kroner. For tiden kjører vi «Hansen og Hansen» for annen gang — den har for et par måneder siden været kjørt i flere uker. Allerede dengang truet den med å innhente «Gjest Baardsen», men det er ennu nogen tusen som skiller. Det skal bli spennende å se hvilket sluttresultat den kommer til. Vi har også kjørt «Kjærlighet og vennskap» i løpet av sesongen, men den ligger litt lenger nede på listen. Den tredje norske film i rekkefølge i Bergen er foreløbig «Tørres Snørtevold».

Direktør Jensen forteller videre at man fremdeles opretholder kabaret-avdelingen foran filmen og at publikum er meget fornøiet med et slikt arrangement.

— Vi varierer så godt det lar sig gjøre — og har til og med hatt en hel opera-halvtime med ypperlige sangere fra hovedstaden. I størst mulig utstrekning benytter vi imidlertid våre egne kunstnere — jeg synes det er en stor opgave i en tid som nu å hjelpe der hvor det trenges. Det store kinoorkester som nu gjennem mange år har spilt på Konsertpaleet er nu sloitet. Ja, De vet at Bergens kommune hvert år av kinoovershuddet har bevilget ca. 100.000 kroner til «Harmonien» og at musikk-selskapet til gjengjeld har stilt to store orkestre på benene — et til kinematografene og et til Den Nationale Scene. I disse dager er det imidlertid blitt en forandring her, kinematografene har fått et lite, utsøkt ensemble på seks musikere med Robert Andersen som kapellmester — det er meget mere praktisk og enklere for oss. Teaterorkestret blir så ytterligere forsterket. Og bidraget opretholdt.

— Men fordyrer ikke kabareten billettprisene?

— Nei, vi har kroner 2.00 og 1.50 som vanlig. Og forestillingene holdes innenfor to timers-rammen — i de fleste tilfelle. Akkurat for øieblikket har vi av forskjellige grunner bare en forestilling på Konsertpaleet og her har vi da en litt utvidet kabaretavdeling. Den varer ca. en halv time og har et utsøkt program.

— — —

Alt dette er imidlertid mere «dagligdags» ting og det tar tid før direktøren rykker ut med den mest interessante, nemlig at Bergen vil ta smalfilmen i lydfilmavisens tjeneste.

— Jeg har i over et år været på jakt efter et projektorapparat som gjør det mulig for oss å bruke smalfilm i bredfilmteatrene, sier han — og nu har jeg endelig funnet det. Nettop i disse dager har jeg fått svar, at det finnes et slikt anlegg. Det kommer på 10.000 kroner, og Bergen kommer til å kjøpe det. Det er slik konstruert og har en så kraftig lyskilde at vi fra maskinrummet kan kjøre 16 millimeter smalfilm på normalduk og i normalstørrelse — som for bredfilm. Tenk Dem hvilke perspektiver det åpner for den lokal-reportasje vi kan sette igang. Med et lite, lett håndterlig smalfilmapparat kan vi rett og slett gå på filmjakt i vår egen by — og med alle de gode smalfilmere vi har her i Bergen er det neppe tvil om at det må kunne opnåes gode resultater. Jeg har sett en del ting som allerede er tatt op — og er forbauset over hvor godt meget av det var.

Mulighetene vokser, mens vi snakker om dem, for her er man inne på en detalj i kombinasjonen smalfilm—bredfilm, som åpner rike muligheter. Ikke bare innen hver enkelt by kan man med de relativt billige og enkle 16-millimeters optager-apparater lage stoff til den lokale lydfilmavis, men tenk på hvad dette vil bety for norsk reportasje i disse avisene. Filmer kan utveksles — byttes og settes sammen. Og ideer fra den ene kan kanskje settes i verk hos den annen. At det ikke er lyd på disse smalfilm-optagelser er kanskje et minus, men foreløbig er det jo bare en undtagelse når den norske lydfilm-avis har «ekte» lydoptagelse. Også for 16-millimeter-filmenes vedkommende må man kunne skaffe illustrert tekst eller musikk. Med andre ord — Bergen er her kommet med i en nyhet som ganske sikkert kommer til å starte en ganske interessant utvikling i norsk reportasjefilm.

Direktør Guttorm Jensen.